

Spørsmål fra Ole Andreas Lilloe-Olsen:

«Vi registrerer at Rådmannen i sitt forslag til Handlingsplan legger til grunn tall for befolkningsvekst fra Kompas 2016. Kompas legger på sin side til grunn for sine vekstberegninger nåværende vekst og følgende forutsetning: «Boligbyggingen vil trolig (min understrekning) øke kraftig på 2020-tallet. Dette kan bringe befolkningsveksten opp til godt over 2 000 personer per år. Boligbyggeprogrammet indikerer at gjennomsnittlig boligbygging for de kommende 20 år kan bli drøyt 800 boliger per år (2016 – 2036). Boligbygging er viktig for kommunens befolkningsutvikling på lengre sikt.» Slik som vi ser det står vi derfor overfor en høna og egget situasjon. Vi forsøker å møte en befolkningsvekst beregnet av Kompas som igjen bygger på at vi selv har vedtatt en formidabel boligvekst for å møte den veksten boligutbyggerne ønsker.

SSB har imidlertid helt andre tall. De beregner befolkningsveksten i Oslo-området til å ligge på 30 % frem til 2040, men har brutt denne ned på de enkelte kommuner – ikke flatt – men ut fra forutsetninger om allerede utbygde områder, prisforskjeller i markedet osv. osv. I følge SSB er det særlig Ås, Vestby, Skedsmo, Eidsvoll og Røyken som vil få den største prosentvise veksten. (Se for øvrig Budstikka 21.juni <http://www.budstikka.no/nyheter/asker/barum/barum-slar-nye-asker-i-innbyggervekst/s/5-55-331621>)

SSB har beregnet at den mest sannsynlige veksten for Bærum vil være middels vekst og 18 %. Det vil si 22 000 innbyggere frem til 2040 og den største veksten først i perioden. Det gir i underkant av 1000 netto flere innbyggere i året frem til 2040. Det er samme vekst som vi har hatt over en lang periode og tilsvarer en boligvekst på 450 boliger i året.

Hvorfor legger Rådmannen så ensidig Kompas sine tall til grunn for beregningene av befolkningsvekst og investeringsbehov?

Hvilke tall for fremtidig investeringsbehov hadde vi hatt hvis SSBs anslag hadde ligget til grunn? Vi trenger disse beregningene for vårt arbeid med HP og budsjett.»

Svar:

Svar på spørsmål fra Ole Andreas Lilloe-Olsen vedrørende befolkningsvekst, prognosealternativer og investeringsbehov

Det vises til spørsmål fra Ole Andreas Lilloe-Olsen, datert 4. november 2016.

Om valg av befolkningsprognose

Bærum kommune har de senere år benyttet Kompas (kommunenes plan- og analysesystem) for å produsere befolkningsstatistikk og prognoser. Forut for Kompas benyttet kommunen blant annet SSB's prognoser, som tidligere ble produsert på kommunenivå hvert år.

Bakgrunnen for å kjøpe Kompas i sin tid var at SSB's prognoser traff dårlig for Bærum. Den viktigste svakheten har vært en kraftig underestimering av netto ekstern innflytting til kommunen. Modellen til SSB tar heller ikke høyde for planlagt boligbygging, noe Kompas gjør. Bærum kommune har dessuten et behov for å kjøre årlige befolkningsprognoser, mens SSB nå produserer befolkningsprognoser på kommunenivå kun hvert andre år. De siste års erfaringer viser at Kompas treffer bedre enn SSB, i alle fall på kort sikt.

Lilloe-Olsen viser til middelvekstalternativet til SSB. Dette tilsvarer middels fruktbarhet, middels levealder, middels innenlandsk flytting og middels innvandring. Dette gir en årlig gjennomsnittlig vekst i underkant av 1 000 personer per år fram til 2040.

SSB har også et framskrivingsalternativ som kalles høy nasjonal vekst (HHMH). Det innebærer høy fruktbarhet, høy levealder og høy innvandring. Netto eksternt innflytting holdes konstant på et middels nivå i alle prognosealternativene. HHMH alternativet til SSB innebærer en gjennomsnittlig årlig befolkningsvekst på 1 627 personer. Kompas prognosen gir til sammenligning en årlig vekst på 1 796 personer.

Det er selvsagt vanskelig å forutse befolkningsutviklingen fram til 2040, men sett i lys av de 5 siste årene er en vekst på under 1 000 personer et meget lavt anslag. Historisk vekst de siste 5 årene i Bærum har vært på 1 912 personer per år, altså det dobbelte. Vi må tilbake til 2003 for å finne et enkeltår med en vekst under 1 000 personer.

Også Akershus fylkeskommune har laget prognoser på kommunenivå i år. Deres prognose for Bærum viser en befolkningsutvikling som er tilnærmet lik kompasprognosen som presenteres i forslag HP 2017-2020. I perioden 2016-2031 beregner Kompas kun 23 færre personer totalt sammenlignet med fylkeskommunens prognose.

Med utgangspunkt i den sterke befolkningsveksten i Osloregionen har rådmannen vurdert kompasprognosen som mer realistisk enn middelalternativet til SSB. En slik vurdering bekreftes også av befolkningsframskrivingen til Akershus fylkeskommune.

Rådmannen vil for øvrig påpeke at det hvert år lages nye befolkningsprognoser og at det i arbeidet med hver prognose vurderes forhold/hendelser lokalt, nasjonalt og internasjonalt som kan få betydning for vekstanslagene.

Om handlingsrommet for ytterligere styring av boligbygging og virkning på investeringsbehovet

Langsiktig driftsanalyse og investeringsplan (LDIP), samt Behovsanalysene er basert på en rekkefølgestyring hvor tidspunktene for boligbygging skal koordineres med tidspunkter for etablering av skoler og annen sosial infrastruktur. Omfanget av potensiell boligbygging er gitt av kommuneplanens arealdel.

Dette ble omtalt i et notat «Nærmere om handlingsrommet for styring av rekkefølge og omfang på boligbyggingen, sett i forhold til behovet for sosial infrastruktur» utarbeidet og lagt frem i forbindelse med LDIP våren 2016.

Grepene som er gjort og som til en viss grad reduserer boligomfang og kommunalt investeringsbehov i planperioden for LDIP er:

- Utbyggingen av Fossum påstartes i tidsrommet 2030-2036.
- Boligutbygging i aksene Bekkestua-Høvik (en rekke store og små utbyggingsområder) knyttes til etablering av Ballerud skole i 2023. Noe som innebærer at en rekke prosjekter som av utbyggere er ønsket tidligere vil få rekkefølgekrav om skolekapasitet i forbindelse med reguleringsplanene og må utsettes i forhold til utbygges ønsker.
- Tidspunkter for etablering av ny barneskole og utvidelse av Bjørnegård ungdomsskole med koordineres med tidspunktene for den omfattende boligutbyggingen i Industriveien og på Hamangområdet. Områdene forventes i utgangspunktet å være klar for utbygging etter 2020, når E-16 utbyggingen i området er avsluttet. Slikt sett vil en realisering fra 2024 kunne innebære noe senere utbygging enn utbyggerne ønsker, men dette er ut i fra status på planprosesser og andre nødvendige avklaringer usikkert.

De mest åpenbare grepene om boligbyggingen ytterligere skal begrenses vil være å utsette oppstart av de store utbyggingene i Sandvika til ca. 2030-35 og oppstart av Fossum til etter 2040, samt eventuelt begrense årlig volum på Fornebu gjennom faseinndeling.

Gjennomføring av boligprosjekter i aksene Bekkestua-Høvik kan også utsettes. Utfordringen med dette området er at det er svært mange utbyggere og felt som krever tydelige rammebetingelser knyttet til prioritering, avgrensninger osv. for å kunne la seg styre på en god måte i praksis.

Behovet for økt skolekapasitet i området er allerede stort. I skolebehovsanalysen som ble vedtatt våren 2016 ble inntaksområder for eksisterende skoler justert i et forsøk på å «holde unna» frem til Ballerud skole kommer i 2023.

Som det fremgår av LDIP bør Fornebu være et prioritert utbyggingsområde. Dette av hensyn til allerede gjennomførte grunnlagsinvesteringer, etablering av bane og som det eneste området som har bidrag fra utbyggere til sosial infrastruktur. Utbyggingen på Fornebu vil skje over en lang tidsperiode. Om det er behov for å utsette kommunens investeringer kan utbyggingen deles inn i faser. Det vil si at det kun åpnes for utbygging av boliger i det omfang hver nyetablering av skole og annen sosial infrastruktur (terskelinvestering) tillater kapasitetsmessig.

Behovet for etablering av ny barneskole på Oksenøya grendesenter er utløst av den boligbygging som allerede er gjennomført og som kommer de nærmeste årene. Skolen er planlagt ferdigstilt til høsten 2021. Den skal brukes av både barne- og ungdomstrinn frem til ny ungdomsskolekapasitet er etablert.

Som angitt over kan utbyggingstakten på Fornebu styres og faseinndeles. En «stram» faseinndeling, eventuelt i kombinasjon med utvidet kapasitet på Hundsvund ungdomsskole, kan utsette Tårnet grendesenter. En «løse» faseinndeling kan utsette behovet for etablering av Holtekilen grendesenter.

En faseinndeling som innebærer at boligbyggingen i perioder stopper opp på Fornebu vil kunne ha utfordringer knyttet til utviklingen av området, etablering av Fornebubanen og muligens også i forhold til intensjonene om forutsigbarhet som ligger bak fremskyndingsbidraget.

Byutvikling i Sandvika er en prioritert oppgave. Det er ikke kapasitet ved noen av de eksisterende skolene til å ta i mot økt boligbygging i Sandvika Vest (Hamang, Industriveien, Trafo-tomta og Franzefoss). Når disse boligområdene «slippes» må ny Sandvika skole, økt barnehagekapasitet og annen sosial infrastruktur etableres. Områdene ventes å være klare for utbygging etter 2020, når E-16 utbyggingen er avsluttet. Det er komplekse områder, med mange grunneiere, som skal utvikles og tidsperspektivene er usikre.

Utvidelsen av Jong skole som ble ferdigstilt til skoleåret 2015/2016 åpner for ny boligbygging kun i et omfang av 200-300 boliger. Omfanget på ønsket boligbygging tilsier etablering av ny barneskole og utvidelse av Bjørnegård ungdomsskole, begge cirka 2024. Økt barnehagekapasitet er også forutsatt etablert.

Skal de kommunale investeringene knyttet til sosial infrastruktur i Sandvika utsettes må det aller meste av boligbyggingen forskyves tilsvarende. Det vurderes som mulig å gjøre dette, men vil innebære at utover begrenset utbygging i Sandvika Øst (innenfor kapasiteten til Jong skole) vil større prosjekter i Sandvika Øst og Vest måtte skyves til skolekapasitet er etablert. Når investeringsløftet med ny barneskole, utvidet ungdomsskole og nye barnehager blir gjort er det rom for betydelig boligbygging og i seg selv ikke noe stort kommunaløkonomisk poeng med eventuell faseinndeling av dette området, da er det mer viktig at infrastrukturen tas raskt i bruk.

Å skulle begrense befolkningsveksten til en årlig vekst på ca. 1 000 innbyggere (lik middelvekstalternativet til SSB) vil være krevende. De mest opplagte tiltak i denne retning kan sies å være (investeringer som vil bli påvirket er angitt) :

- Utsette oppstart av de store utbyggingene i Sandvika til ca. 2030-35
 - Skoler, barnehager og idrettsanlegg ca. 0,8 mrd. kr.
- Utsette oppstart av Fossum til etter 2040
 - Skole, barnehage, idrettsanlegg og sykehjem ca. 1,4 mrd. kr.
- Begrense årlig volum på Fornebu gjennom faseinndeling
 - Holtekilen grendesenter (skole, barnehage og idrettsanlegg) ca. 0,7 mrd. kr.

I LDIP er det vektlagt at når investeringene først er gjort vil tempomessige begrensninger av planlagt boligutbygging være ugunstig rent kommunaløkonomisk.